

Alleen goed koken helpt stengelalen voorkomen

• TEKST : PETER VREEBURG EN MARIA ZWART, PPO SECTOR BLOEMBOLLEN
• FOTO : PPO

In de strijd tegen stengelaal lijkt geen maatregel voldoende. De ervaringen van de laatste jaren en de resultaten van PPO-onderzoek maken duidelijk dat het stengelaaltje in narcis alleen met harde hand aangepakt kan worden. Preventief koken moet daarom ook met meer zorg worden toegepast: 45°C in plaats van 43,5°C en bij voorkeur met voorweken. Tijdig, lang en warm koken zijn voorwaarden voor een goede beheersing.

Alleen een goede kookbehandeling werkt effectief tegen aaltjes

Op diverse bedrijven is stengelaalaantasting geconstateerd in narcis, ook op bedrijven die nooit eerder last hebben gehad en er veel aan doen de aantasting te voorkomen. Wel bestaat de indruk dat bedrijven die al zwaarder koken en vaak ook voorweken minder last van aantasting hebben.

LANG GENOEG KOKEN

De basis van de aaltjesbestrijding is het koken van de bollen. In de loop van de jaren zijn de bestrijdingsadviezen steeds strenger geworden en uitgebreid.

Centraal staat dat de bollen lang genoeg op de aaltjesdodende temperatuur moeten zijn gehouden. Opwarmen van het bad telt daarin niet mee, want temperaturen lager dan de kooktemperatuur doden geen aaltjes.

Het advies bestaat in grote lijnen uit het geven van voorwarmte, vervolgens voorweken en daarna koken. Verder is de keuze van de kookdatum bepalend. Voorwarmte wordt gegeven door de partij een aantal dagen (4-7 dagen) bij 20–30°C te bewaren. Voorwarmte voorkomt kookschade. Hoe hoger de kooktemperatuur hoe meer voorwarmte (langer, hogere temperatuur) nodig is. Voorweken geeft een betere bestrijding. Bij voorweken moeten de bollen geheel onder water worden gezet. Het beste is 24 uur voorweken. Ook 4 uur voorwe-

ken en daarna 20 uur nathouden (bijvoorbeeld besproeien) werkt goed. Een praktische tussenoplossing bij preventieve bestrijding is 2-4 uur voorweken en 2-4 uur nathouden. Het is verstandig tijdens voorweken een middel tegen verspreiding van *Fusarium* toe te voegen. Koken gebeurt bij 45–47°C, 2-4 uur. Bij een aantasting moet 4 uur 47°C worden gegeven. Bij een preventieve behandeling kan worden gekozen voor korter koken en/of een lagere temperatuur, afhankelijk van de zekerheid die de teler wil. Cultivar, voortemperatuur en tijdstip bepalen hoe lang en hoe warm gekookt kan worden zonder kookschade. De oude cultuurkook van 2 uur 43,5°C werkt onvoldoende en wordt daarom afgeraden.

ALLES KOKEN

Aaltjes komen altijd voor. Het advies is daarom om alle partijen te koken volgens advies. Partijen die aangetoond ziek zijn moeten verplicht zwaar worden gekookt. Dezelfde behandeling wordt ook geadviseerd voor afgebroeide partijen en tweejarige bollen omdat het koken een jaar overgeslagen is of wordt. Ook voor parteren moet uit voorzorg goed worden gekookt.

VROEG KOKEN

Het advies is om zo snel mogelijk na

rooien te koken. Hoe langer het koken wordt uitgesteld, hoe meer de aaltjes zich kunnen vermeerderen en vervolgens ingedroogd raken. Het wordt dan veel lastiger om ze te doden. Aangetaste partijen moeten binnen 3 weken na rooien zijn gekookt. Als ook krokusknolaaltjes zijn geconstateerd moet de partij zelfs binnen 1 week worden behandeld.

ONDERZOEK

In door PT gefinancierd onderzoek wordt gewerkt met langere kooktijden dan nu geadviseerd. Zo bleek dat 'Carlton' en 'Tête-à-Tête' zelfs 7 uur 47°C verdragen zonder of met weinig kookschade. Het langer koken zou in de plaats kunnen komen van het voorweken. Naast een praktisch voordeel is de kans op verspreiding van vooral *Fusarium* daarbij ook kleiner. Het onderzoek naar schade en bestrijding is nog niet afgerond. Langer koken in plaats van voorweken is dus nog geen advies. Tot die tijd geldt: doe geen half werk; kies een goede kookbehandeling volgens advies en voer deze op tijd en perfect uit.

Nadere informatie: de in 2002 door PPO gemaakte poster over warmwaterbehandeling, nog verkrijgbaar bij PPO of de gids Gewasbescherming bloembollen en bolbloemen van DLV.